

23. 04 4-Б клас (2група) Літературне читання Назаренко Т.В.

Тема. Робота з дитячою книгою «Світ у мені, у світі - я»

Мета. Розширити знання учнів про українські казки, казкових персонажів, природи; удосконалювати навички свідомого, виразного читання прозових творів, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, мовлення, вміння аналізувати, зіставляти, порівнювати прочитані твори, оцінювати вчинки дійових осіб. Виховувати любов до рідного слова, бажання вивчати народну творчість

РОБОТА З ДИТЯЧОЮ КНИГОЮ
«СВІТ У МЕНІ, У СВІТІ -Я.»

**Уже дзвінок нам дав
сигнал:
Працювати час настав.
Тож і ми часу не гаймо .
Роботу швидше
починаймо.**

Психологічне налаштування на урок. Вправа «Прогноз настрою».

Якщо у вас на
душі похмуро...

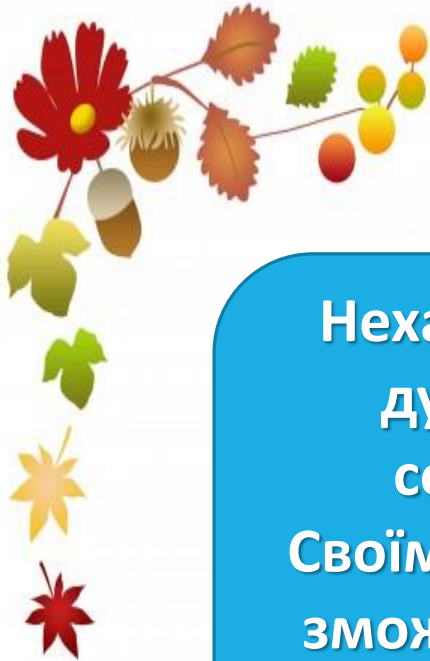

Психологічне налаштування на урок. Вправа «Прогноз настрою».

Згадайте, що після
дощу часто буває
райдуга!

Психологічне налаштування на урок. Вправа «Прогноз настрою».

Нехай у вас на
душі буде
сонячно!
Своїм теплом ви
зможете зігріти
своїх друзів!

Кожна людина – це цілий світ. Складний, неповторний, загадковий. Почути себе й іншого, усвідомити, що таке справжня дружба, довіра, розуміння, допоможуть тобі твори цього розділу.

ВИРАЗНЕ ЧИТАННЯ ТЕКСТУ «ПРО ХЛОПЧИКА, ЯКИЙ НЕ ВМІВ РОБИТИ НІЧОГО КОРИСНОГО («СОНЯЧНІ ВІТРИЛА» С.134).

Це був дуже веселий Хлопчина. Цілими днями він гасав у густій пахучій травичці, а коли втомлювався, падав і качався в ній, мов по-сик, лазив по деревах, бавився зі своєю Кішкою, розбирав іграшки, щоб подивитися, що там усередині... Нудьгувати йому було ніколи, адже кожен день був насичений різними справами, іграми, пригодами і відкриттями.

Одного разу до нього підійшов Сусідський хлопчик і спитав:

— А що ти вмієш робити?

Хлопчик подумав, роззирнувся навколо себе, і відповів:

— Я все вмію!

— Якщо так, тоді й малювати вмієш. Зможеш намалювати отакого коня?

Кінь на малюнку Сусідського хлопчика був дуже схожий на коня з мультфільму. Спочатку Хлопчику здалося, що намалювати такого не важко, але вийшло в нього зовсім несхоже — і не кінь навіть, а якась мишка на чотирьох копитах.

— Таких коней не буває! — засміявся Сусідський хлопчик. — На справді ти зовсім не вмієш малювати!

— Зате я вмію стрибати на одній ніжці! — сказав Хлопчик. — Ось, дивись!

І він застрибав.

— Ну то й що! Яка користь з того, що ти стрибаєш на одній ніжці? Хлопчик перестав стрибати.

— Не знаю. А яка користь з того, що ти малюєш коня з мультфільму? Його і так вже хтось намалював!

— А така користь, що коли я виросту, то зроблюся відомим художником. Усі будуть ходити в музей, щоб подивитись на мої картини, — зверхньо відповів Сусідський хлопчик і пішов, забравши свій малюнок.

Хлопчик почав думати, що ж він таке вміє робити, від чого була б користь, але так нічого й не придумав. Виходить, що він зовсім некорисний...

— Ти вмієш грати в футбол? — гукнули до нього діти, один з яких тримав у руках м'яч.

— Не знаю, — розгубився Хлопчик. Тепер він боявся казати, ніби вміє, але й казати, що не вміє, теж не хотів.

Діти привели його на галявину, поклали дві цеглини, відміряли між ними п'ять кроків і сказали:

— Оце наші ворота. Стій тут! — і поставили хлопчика між цеглинами.

Навпроти нього, на іншому боці галявини, вони так само позначили ворота двома каменюками і поставили між ними маленьку дівчинку. Після цього розділилися на дві команди і почали гаяти м'яч туди-сюди.

Спочатку Хлопчику було цікаво спостерігати за ними, але потім він швидко знудьгувався і захотів теж побігати за м'ячиком. Виявляється, на воротах стояти зовсім нецікаво і нема чого тут вміти!

Отак він думав — і тут раптом!..

Хлопчик навіть не встиг помітити, як м'ячик опинився позаду нього.

— Ура! Гол! — закричали одні діти.

— Ти що, «тормоз»? — сердито сказали інші діти. — Як не вмієш грати в футбол, то йди звідси!

Похнюпившись, Хлопчик поплентався геть.

На ґанку одного з будиночків він побачив Нудну Дівчину в окулярах. Вона завжди сиділа на цьому ґаночку, вдягала, роздягала і карала своїх ляльок, а також годувала їх піском крихітними ложечками з крихітних тарілочок. Дівчина нікуди не ходила й не хотіла ні з ким бавитися, щоб не давати нікому своїх ляльок, яких інші діти могли поламати чи забруднити. Тому Хлопчик про себе називав її Нудною. «От від неї вже точно немає ніякої користі, і вона теж нічого не вміє» — подумав він і підступно спитав Дівчинку:

— А що ти вмієш робити?
— Я вмію завжди слухатися маму, — суворо відповіла вона.
— Завжди-завжди? — недовірливо перепитав Хлопчик. Сам він не слухався маму, коли вона примушувала його робити те, що йому зовсім не хотілося.

— Ясно, що завжди.
— Але яка від цього користь? — запитав він.
— Така, що слухняних дітей батьки більше люблять і постійно дарують їм подарунки. Он скільки в мене ляльок! — не довго думаючи пояснила вона.

Хлопчик пригадав собі, що подарунки йому дарують лише двічі на рік — на Новий рік і на день народження. Отже, його не дуже-то люб

пять, певне, тому, що він неслухняний. Навіть ця Нудна Дівчина вміє щось таке, за що її люблять і дарують подарунки! А він не вміє нічого корисного, тому його ніхто не любить, а тільки сміються з нього!

І він вирішив назавжди піти з дому, де йому не дарують подарунків, і від цих дітей, кожен з яких знає і вміє робити щось корисне. Треба тільки зайти з Кішкою попрощатися.

кішка, розпушивши густу шерсть, розкинувши лапки і блаженно трикривши очі, валялась на сонечку. Хлопчик дуже любив у такі хвилини лягати поряд із нею. Зненацька він дуже зрадив, що вона нічого не робить і при цьому їй так добре.

— Правда, ти нічого не робиш і від тебе нема ніякої користі? — з надією спитав він.

Кішка різко смикнулась і незадоволено пирхнула:

— Як це ніякої користі?! Ти що, не знаєш, що кішки ловлять мишей?

— Але ж ти ні разу в житті не спіймала жодної мишки.

— Звичайно, не спіймала, тому що вони сюди не приходять. А не приходять вони тому, що бояться мене. Але ж вони можуть з'явитися будь-якої хвилини! Саме тому кішки — дуже корисні тварини. Не те, що собаки, які тільки й вміють, що марно гавкати без будь-якої користі, — Кішка презирливо позіхнула і перевернулася на інший бік.

Хлопчику стало дуже гірко. Якщо навіть Кішка вміє робити щось корисне, чого він не вміє, тоді й вона йому не друг. Якщо вони всі тут ращі від нього, тоді він сяде в човен і упливе від них в Африку або буде плавати по морях, поки не помре! І Хлопчик пішов до моря, як завжди робив, коли йому було сумно...

Море сьогодні було дуже тихеньке — крихітні баранці хвильок льопали об берег м'яко і ледь чутно. Біля пірса був човник, Хлопчик аліз туди, але човник виявився припнутим ланцюгом, до того ж, ньому не було весел. Як же він попливе?! І він заплакав, зронюючи олоні слізки в солоне море.

— Чому ти плачеш? — спитала Маленька Прозора Медуза.

— Всі такі му-удрі, — схлипуючи, почав жалітися Хлопчик. — Все нають, що треба робити і для чого, від усіх є якась користь. А я нічого зрисного не вмію і зовсім не розумію, що потрібно робити й наві-ю. І з мене всі сміються... А ти хто?

— Я Медуза.

— Ти мене не вжалиш?

— Не вжалю, бо хіба ж ти не знаєш, що жалять півки коліброві медузи — блакитні, оранжеві, фіолетові. Я цього не вмію і зовсім не хочу нікого жалити. І взагалі я, наприклад, теж нічого не роблю, плаваю собі, й мені так добре. Мені здається, що головне не те, що ти робиш або не робиш, а те, щоб тобі це подобалось, щоб тобі від того було радісно. А коли тобі радісно і весело, усім навколо також стає радісно і весело. Хочеш — знімай штанці і поплаваємо разом.

Хлопчик стягнув із себе одяг, увійшов у прохолодну пінисту водичку і засміявся. Тоді обережно доторкнувся до Медузи, і вона вплила в його долоню.

— Тільки не виймай мене повністю з води! Медузи цього не люблять, бо без води ми можемо висохнути і вмерти.

Хлопчик уважно розглядав свою нову подругу.

— Ти дуже дивна. З чого зроблені Медузи. З киселю?

— Ти що, де ти бачив солоний кисіль? Ми зроблені з моря, тому й не можемо без нього жити...

— Я й не знав, що ти така красива! — із захватом вигукнув він.

— Дякую, ти мені теж сподобався, — відповіла Медуза. — Взагалі-то я боюсь дітей, але щодо тебе чомусь відразу зрозуміла, що ти мене не образиш.

Спостерігаючи, як тихо заколисується у воді Медуза, Хлопчик раптом і собі ліг спиною просто на воду, і, щоби втриматись, широко розкинув руки й ноги. Море спокійно тримало його. Хлопчику так добре було лежати в морі разом з Маленькою Медузою, він почувався так рідно і затишно, ніби вдома після довгої розлуки, ніби він завжди тут жив.

— Дивіться, дивіться! Він вміє плавати! — зненацька почувся пронизливий крик.

Від несподіванки Хлопчик захлинувся і пішов під воду.

Він одчайдушно заборсався, намацав ногами дно і, випірнувши, закашлявся до сліз.

На пірсі стояли ті діти, з якими він грав у футбол, разом з ними були також Сусідський Хлопчик і навіть Нудна Дівчина в окулярах.

Напевне, вона все ж не послухалась маму, адже мама суворо забороняла їй ходити з дітьми на море.

— Нічого він не вміє! Бачте, мало не втопився! — захихотів хтось із них.

— Медуза! Медуза! — діти побачили Медузу, почали підбирати гальку і жбурляти в неї.

дузу. Діти здивовано зупинилися.

— Що ви робите?! — відкашлявшись, закричав він. — Ви ж її пораните!

— Медуз треба вбивати! — заявила Дівчина в окулярах. — Від них ніякої користі! Вони лише забруднюють море і жалять людей.

— Вона не вміє жалити! Вона красива! — вражено закричав Хлопчик.

— Красива?! — здивувався Товстий хлопчик, який любив усіма командувати. — Така ж красива, як соплі в тебе в носі!

Діти зареготали, і хлопці на чолі з Товстим забігли в море. Один з них відштовхнув Хлопчика, інший спіймав Медузу в долоні і кинувся навітки. Хлопчик рвонувся слідом за ним, але Товстий загородив йому дорогу. Він так штовхнув Хлопчика плечем, що той відлетів назад до самого моря.

Хлопці кинули Медузу на гостру гальку і обстріляли камінцями. Хлопчик піднявся і, не звертаючи уваги на каміння, що летіло звідусіль, ліг і накрив Медузу собою. Діти перестали кидати камінці, але від Медузи вже майже нічого не залишилось. Хлопчик голосно й розпачливо заривав. Діти трохи злякано подивились на нього і розійшлися.

— От дурнуватий! Медуз жаліє! — на прощання сказали вони.

— Я їх ненавиджу! Я їх вб'ю! — схлипував Хлопчик, вибираючи камінці з ніжного тіла Медузи.

— Не треба їх ненавидіти. Вони злі, тому що нерозумні і нещасливі, — почувся слабенький сумний голосочок.

— Ти жива?! — радісно стрепенувся Хлопчик.

— Віднеси мене в море, і скоро я оживу знову. — Хлопчик дбайливо підібрав те, що залишилось від Медузи, і поклав у море. — Можливо, я тепер буду не така, як зараз, але обов'язково тебе впізнаю. Ти ще подружишся з іншими медузами та рештою немедуз, що живуть у морі. Довкола стільки дарунків — нехай вони завжди тебе тішать. До побачення, Хлопчику!

Море лагідно злизало пошматоване тільце, і Медуза зникла десь у глибині. Хлопчик витер сльози і пішов додому. Вдома його радісно зустріла мама, обійняла і поцілувала. Як він міг подумати, що вона його не любить, тому що рідко дарує подарунки!

Коли Хлопчик підріс, і кішки, і медузи перестали з ним розмовляти. Але він все одно їх дуже любив. Відтоді він навчився робити багато корисного, але вже ніколи особливо не замислювався про користь

чи винагороду за те, що він робить — головне, щоб робити це було радісно для нього, а відтак — і для всіх інших. А ще він більше не заздрив людям і не боявся того, що вони скажуть.

За Інною Волосевич [10]

Обговорення змісту твору

- 1.Що розповідала авторка про повсякденні заняття хлопчика на початку оповідання?
2. Чому хлопчик вирішив, що він нічого не вміє робити корисного?
3. Чому хлопчикові вдалося потоваришувати з медузою?
4. Як інші діти поставилися до медузи?
5. Чи вдалося хлопчику врятувати свою товаришку?
6. Що корисного, на твою думку, навчився робити хлопчик?

ЩИРО СПОДІВАЮСЬ, ЩО
ПРОЧИТАНІ УРИВКИ
СПОНУКАТИМУТЬ ВАС ПІТИ ДО
БІБЛІОТЕКИ ТА ПРОЧИТАТИ ТВОРИ
ВІД ПОЧАТКУ ДО КІНЦЯ

- Сьогодні я прочитав (ла) про...
- Було цікаво дізнатися...
- Було складно...
- Я зрозумів(ла), що...
- Тепер я зможу...
- Я навчився(лася)...
- У мене вийшло...
- Я зміг (змогла)...

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

«Сонячні вітрила» виразно
читати с . 139-142. Дати
відповіді на запитання за
прочитаними творами с. 146

